

2025-жылдын IV чейрегине карата Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын абалы жөнүндө ОТЧЕТ

1. Накталай акча жүгүртүү түзүмү

Накталай акчанын коммерциялык банктардын кассаларына кайтарымдуулугу 2025-жылдын IV чейрегинде 99,3 пайызды түзүп, 2024-жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 0,3 пайызга азайган (2024-жылдын IV чейрегинде накталай акчанын кайтарымдуулугу 99,6 пайызды түзгөн).

1-таблица. Накталай акчанын коммерциялык банктардын кассалары аркылуу жылышы (млн сом)

Региондордун аталышы	Келип түшкөн (млн. сом)		Берилген (млн. сом)		Кайтарымдуулук (пайыз)	
	2024-жылдын IV чейреги	2025-жылдын IV чейреги	2024-жылдын IV чейреги	2025-жылдын IV чейреги	2024-жылдын IV чейреги	2025-жылдын IV чейреги
Бардыгы	1 415 255,0	1 680 175,6	1 421 022,9	1 692 591,4	99,6	99,3
Бишкек шаары	774 907,5	1 041 775,0	773 630,7	1 041 552,6	100,2	100,0
Ош шаары	168 527,7	180 339,5	168 402,7	185 321,6	100,1	97,3
Чүй областы	118 197,7	80 606,1	117 237,4	79 583,8	100,8	101,3
Ысык-Көл областы	59 746,7	63 772,5	61 632,9	65 091,4	96,9	98,0
Талас областы	30 756,5	32 787,3	32 294,0	34 116,3	95,2	96,1
Нарын областы	30 131,1	28 574,2	30 643,6	29 526,3	98,3	96,8
Ош областы	48 212,2	49 046,4	48 023,0	48 921,0	100,4	100,3
Жалал-Абад областы	124 392,8	133 309,4	128 900,5	138 424,3	96,5	96,3
Баткен областы	60 382,8	69 965,2	60 258,1	70 054,1	100,2	99,9

2024-жылдын IV чейрегине салыштырганда 2025-жылдын IV чейрегинде төмөнкү региондордо коммерциялык банктардын кассаларына накталай акчанын кайтарымдуулугу өскөн:

- Ысык-Көл областы боюнча – 1,1 пайызга;

- Талас областы боюнча – 0,9 пайызга;

- Чүй областы боюнча – 0,5 пайызга;

2025-жылдын IV чейреги ичинде накталай акча кайтарымдуулугунун эң жогору көрсөткүчү Чүй областы боюнча – 101,3 пайызды, Ош областы боюнча – 100,3 пайызды жана Бишкек шаары боюнча – 100 пайызды түзгөн. Ал эми накталай акчанын кайтарымдуулугу боюнча 96,1 пайыз кыйла төмөн көрсөткүч Талас областында катталган.

Отчеттук мезгил ичинде коммерциялык банктардын кассаларына накталай акчанын келип түшүүсү 1 680 175,6 млн сомду түзгөн, бул 2024-жылдын IV чейрегине салыштырганда 18,7 пайызга көп.

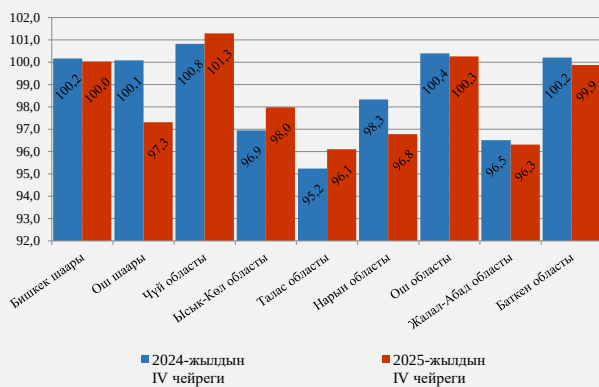
Коммерциялык банктардын кассаларына негизги булактар боюнча накталай акчанын келип түшүүлөрү төмөнкүнү түзгөн:

- коммерциялык банктын филиалдарынан, сактык кассаларынан жана алмашуу пункттарынан – 624 938,7 млн сомду, көбөйүү 26,6 пайызды түзгөн (2024-жылдын IV чейрегинде – 493 674,1 млн сом);

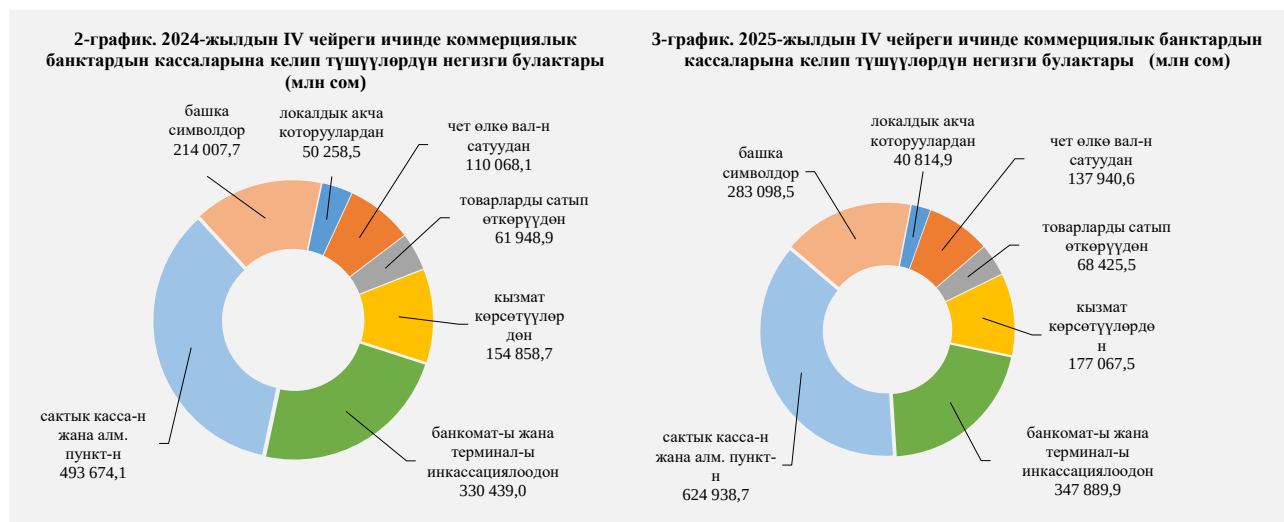
- товарларды сатып өткөрүүдөн – 68 425,5 млн сомду, көбөйүү 10,4 пайызды (2024-жылдын IV чейрегинде – 61 948,9 млн сомду) түзгөн;

- банкоматтарды жана төлөм терминалдарын инкассациялоодон – 347 889,9 млн сом, көбөйүү 5,3 пайыз (2024-жылдын IV чейрегинде – 330 439,0 млн сом) чегинде катталган;

1-график. Региондор боюнча коммерциялык банктардын кассаларына кайтарымдуулук (%)

- локалдык акча которууларды жүзөгө ашыруудан – 40 814,9 млн сомду, азаюу 18,8 пайызды (2024-жылдын IV чейрегинде – 50 258,5 млн сом) түзгөн;
- кызмат көрсөтүүлөрдү ишке ашыруудан жана аткарылган иштерден – 177 067,5 млн сомду, көбөйүү 14,3 пайызды (2024-жылдын IV чейрегинде – 154 858,7 млн сомду) түзгөн;
- чет өлкө валютасын сатуудан – 137 940,6 млн сом, көбөйүү 25,3 пайыз (2024-жылдын IV чейрегинде – 110 068,1 млн сом) чегинде катталган.
- келип түшүүлөрдүн башка булактарынан – 283 098,5 млн сом, көбөйүү 32,3 пайыз (2024-жылдын IV чейрегинде – 214 007,7 млн сом) чегинде катталган.

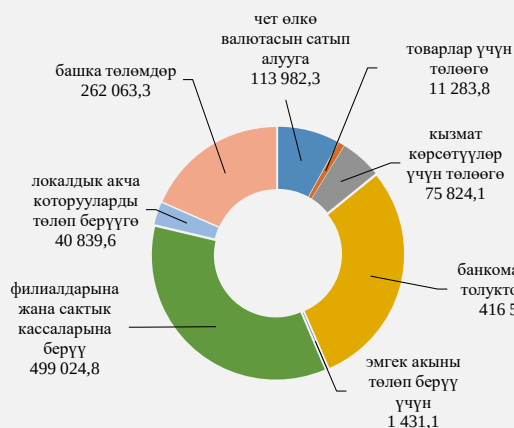

Коммерциялык банктардын кассаларынан берилген накталай акча 2025-жылдын IV чейрегинде 1 692 591,4 млн сомду түзгөн, бул өткөн жылдын ушул эле чейрегине салыштырганда 19,1 пайызга көп.

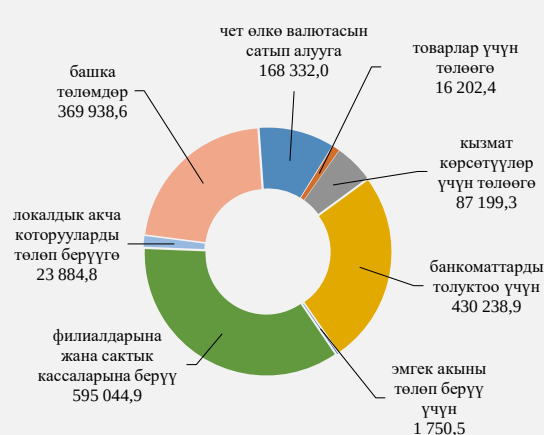
2025-жылдын IV чейрегинде коммерциялык банктардын кассаларынан берилген накталай акчанын негизги багыттары төмөнкүнү түзгөн:

- коммерциялык банктын филиалдарына, сактык кассаларына жана алмашуу бюролоруна 595 044,9 млн сом берилген, көбөйүү 19,2 пайызды түзгөн (2024-жылдын IV чейрегинде – 499 024,8 млн сом);
- кызмат көрсөтүүлөр жана аткарылган иштер үчүн төлөөгө 87 199,3 млн сом берилген, көбөйүү 15,0 пайызды түзгөн (2024-жылдын IV чейрегинде – 75 824,1 млн сом);
- банкоматтарды толуктоого 430 238,9 млн сом багытталган, көбөйүү 3,3 пайызды (2024-жылдын IV чейрегинде – 416 573,9 млн сомду) түзгөн;
- локалдык акча которуулар үчүн төлөөгө 23 884,8 млн сом берилген, азаюу 41,5 пайызды (2024-жылдын IV чейрегинде – 40 839,6 млн сомду) түзгөн;
- товарлар үчүн төлөөгө 16 202,4 млн сом берилген, көбөйүү 43,6 пайыз (2024-жылдын IV чейрегинде – 11 283,8 млн сом) чегинде белгиленген;
- чет өлкө валютасын сатып алууга 168 332,0 млн сом берилген, көбөйүү 47,7 пайызды (2024-жылдын IV чейрегинде – 113 982,3 млн сом) түзгөн;
- эмгек акыны төлөөгө 1 750,5 млн сом берилген, көбөйүү 22,3 пайыз (2024-жылдын IV чейрегинде – 1 431,1 млн сом) чегинде катталган.
- берүүлөрдүн башка булактарына 369 938,6 млн сом берилген, көбөйүү 41,2 пайыз (2024-жылдын IV чейрегинде – 262 063,3 млн сом) чегинде катталган;

4-график. 2024-жылдын IV чейреги ичинде коммерциялык банктардын кассаларынан берилген акча каражаттарынын негизги багыттары (млн сом)

5-график. 2025-жылдын IV чейреги ичинде коммерциялык банктардын кассаларынан берилген акча каражаттарынын негизги багыттары (млн сом)

2. Накталай эмес төлөмдөр жана эсептешүүлөр түзүмү

2.1. Майда чекене жана утурумдук төлөмдөрдүн пакеттик клиринг системасы (ПКС)

2025-жылдын IV чейрегинин жыйынтыгы боюнча ПКС аркылуу төлөмдөрдүн көлөмү 138 787,7 млн сомду түзүү менен өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 23,2 пайызга көбөйгөн. Төлөмдөрдүн саны 2 806 579 түзүү менен 2024-жылдын IV чейрегине салыштырганда 7,2 пайызга көбөйгөн.

2.2. Айкын убакыт ыргагында эсептешүүлөрдүн гросстук системасы (ГСРРВ)

ГСРРВ аркылуу төлөмдөрдүн жалпы көлөмү 2025-жылдын IV чейрегинде 18 237 057,1 млн сомду түзгөн жана өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 65,2 пайызга көбөйгөн. Жалпысынан ГСРРВ аркылуу 712 402 төлөм жүргүзүлгөн. Бул көрсөткүч өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 59,1 пайызга өскөн.

2-таблица. Клирингдик жана гросстук төлөмдөрдүн саны жана көлөмү

Мезгили	ПКС		ГСРРВ		Жыйынтыгында	
	Саны	Көлөмү (млн сом)	Саны	Көлөмү (млн сом)	Саны	Көлөмү (млн сом)
2024-ж. IV чейреги	2 617 460	112 628,8	447 760	11 042 461,2	3 065 220	11 155 090,0
2025-ж. IV чейреги	2 806 579	138 787,7	712 402	18 237 057,1	3 518 981	18 375 844,8

2.3. Чек ара аркылуу өтүүчү төлөмдөр

Отчеттук чейрек ичинде катышуучулардын чек ара аркылуу өтүүчү төлөмдөрү көбүнчө SWIFT билдирүүлөрүн жөнөтүү каналын пайдалануу менен өткөрүлгөн.

2025-жылдын IV чейрегинде кирген төлөмдөрдүн жалпы көлөмү 4 801,9 млрд сомду түзүп, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда 21,3 пайызга көбөйгөн. Чыккан төлөмдөрдүн жалпы көлөмү 5 649,0 млрд сомду түзүп, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда 36,2 пайызга өскөн.

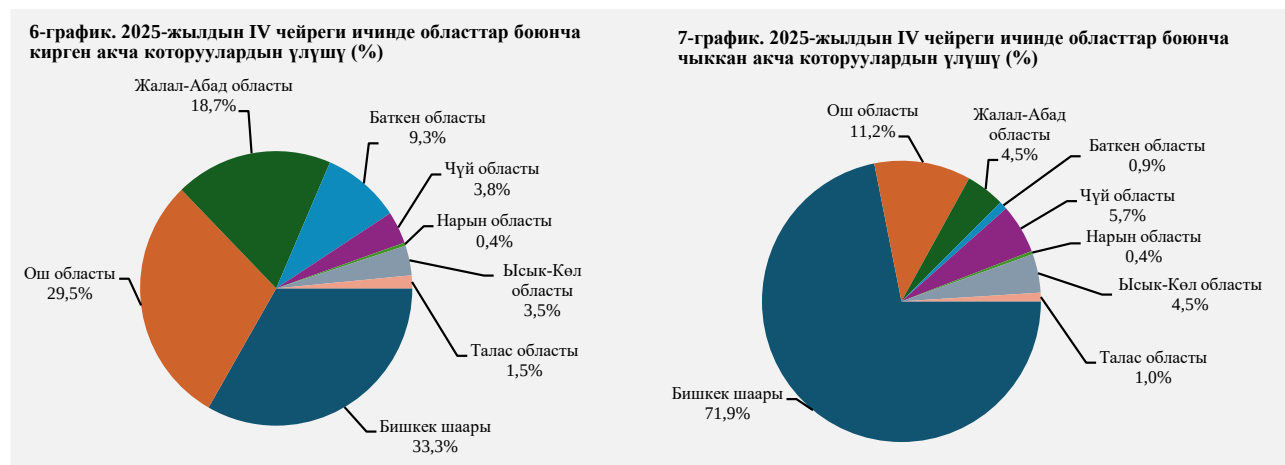
2.4. Акча которуулар

2025-жылдын IV чейрегинин акырына карата 20 эл аралык акча которуу системаларынын оператору жана 17 локалдык (филиал аралык) акча которуу системаларынын оператору катталган.

2025-жылдын IV чейреги ичинде эл аралык акча которуу системалары боюнча кирген которуулардын жалпы саны 77,9 млрд сом суммасында 2 284,9 миң транзакцияны түзгөн, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда которуулардын саны 24,3 пайызга төмөндөп, ал эми анын көлөмү 24,5 пайызга өскөн.

Чыккан которуулардын саны 13,7 млрд сом жалпы суммасында 145,3 миң транзакцияны түзүү менен өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда алардын саны 1,4 пайызга азайып, ал эми анын көлөмү 14,4 пайызга көбөйгөн.

Кыргыз Республикасынын областтары боюнча алганда 2025-жылдын IV чейреги ичинде кирген жана чыккан которуулардын көлөмү боюнча көбүрөөк салыштырма салмак Бишкек шаарына, так айтканда кирген которуулардын жалпы көлөмүнүн 33,3 пайызы жана чыккан которуулардын жалпы көлөмүнүн 71,9 пайызы туура келген.

Кароого алынып жаткан мезгил ичинде Кыргыз Республикасында акча которуу системалары боюнча акча которууларды жүзөгө ашыруу эрежелеринин эл аралык акча которуу системаларынын операторлору тарабынан акча которууларды финансылык жактан камсыз кылуу жагындагы талаптары сакталган.

Отчёттук чейрек ичинде эл аралык акча которуулар боюнча операциялар көбүнчө валютанын төмөнкү төрт түрү боюнча жүзөгө ашырылган:

- АКШ долларында акча которуулар

2025-жылдын VI чейрегинде ички рыноктун АКШ доллары менен бир аз толукталышы байкалган, бул 2024-жылдын VI чейрегине салыштырмалуу кирген которуулардын көлөмүнүн көбөйүшүнө жана АКШ валютасындагы чыккан которуулардын азайышына байланыштуу болду. Кирген которуулардын жалпы саны 167,4 миң транзакцияны түзүп, 5,0 пайызга төмөндөгөн, ал эми анын көлөмү 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу 4,5 пайызга өсүп, 112,6 млн АКШ долларын түзгөн. Чыккан которуулардын саны 82,7 млн АКШ доллары суммасында 61,7 миң транзакцияны түзгөн. Жылдык мааниде алардын саны 29,2 пайызга, ал эми көлөмү 22,4 пайызга төмөндөгөн.

- Евро түрүндө акча которуулар

Отчеттук чейректин жыйынтыгында, кирген которуулардын саны 12,9 миңди, суммасы 1,1 млн евроду түзгөн, бул өткөн жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу тиешелүүлүгүнө жараша 21,0 пайызга жана 86,1 пайызга төмөндөдү. Чыккан которуулардын саны жалпысынан 1,6 миң транзакцияны түзүп, өткөн жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу 3,2 эсеге өскөн, ал эми бул көрсөткүчтүн жалпы суммасы 26 эсеге өсүп, 9,4 млн еврого жеткен.

- Орус рублинде акча которуулар

Отчеттук мезгилде кирген которуулардын саны 2 104,6 миңди, суммасы 60 533,3 млн орус рублин түзгөн, 2024-жылдын төртүнчү чейрегине салыштырмалуу бул которуулардын саны 25,5 пайызга кыскарып, көлөмү 0,7 пайызга азайган. Чыккан которуулардын саны 4 036,5 млн рубль суммасында 81,9 миң транзакцияны түзүп, өткөн жылдын ушул мезгилине салыштырганда орус валютасындагы акча которуулардын саны жана көлөмү тиешелүүлүгүнө жараша 38,3 жана 29,0 пайызга өскөн.

- Казак теңгесинде акча которуулар

2025-жылдын төртүнчү чейрегинде казак валютасындагы чыккан которуулар жалпы суммасы 62,6 млн теңге болуп 0,2 миң транзакцияны түзгөн, бул мурунку жылга салыштырганда тиешелүүлүгүнө жараша 69,7 пайызга жана 37,0 пайызга төмөндөгөн. Казак теңгесинде кирген акча которуулар ишке ашырылган эмес.

3-таблица. Акча которуу системалары боюнча акча которуулар¹

Акча которуу системалары		2024-ж. IV чейреги		2025-ж. IV чейреги	
		Саны, даана	Көлөмү, млн сом	Саны, даана	Көлөмү, млн сом
Western Union	Кирген	53,5	2 432,1	52,1	2 813,2
	Чыккан	14,5	1 554,5	12,1	1 450,6
Money Gram	Кирген	40,0	2 407,1	40,5	3 497,7
	Чыккан	1,6	201,9	1,6	206,7
Юнистрим	Кирген	287,9	10 906,7	114,8	6 989,5
	Чыккан	13,2	513,1	17,1	710,9
Золотая Корона	Кирген	337,2	12 376,4	323,3	24 133,8
	Чыккан	107,6	8 163,0	102,9	10 617,0
Башка системалар	Кирген	2 299,0	34 416,8	1 754,2	40 430,6
	Чыккан	10,6	1 578,0	11,6	760,2
Жыйынтыгында системалар боюнча	Кирген	3 017,5	62 539,2	2 284,9	77 864,8
	Чыккан	147,4	12 010,4	145,3	13 745,3

2.5. Банктык төлөм карталар рыногу

2025-жылдын 31-декабрына карата Кыргыз Республикасынын аймагындагы 21 коммерциялык банк Элкарт улуттук төлөм системасынын банктык төлөм карталарын чыгаруу жана эквайринг кызматтарын, ал эми 15 банк эл аралык төлөм системалары үчүн кызмат көрсөтүшкөн.

Жүгүртүүдөгү банктык төлөм карталарынын жалпы саны 9,9² млн картаны түзгөн, бул өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырмалуу 7,9 пайызга көп.

Төмөндө банктык төлөм карталарынын түрлөрү боюнча бөлүштүрүү келтирилген:

- «Элкарт» улуттук системасы **2 573 552 (25,9%);**
- эл аралык системалар **7 350 765(74,1%):**
 - VISA 7 278 789 (73,3%);
 - Mastercard 72 469 (0,7%);
 - Union Pay International 1 255 (0,01%).

4-таблица. Жүгүртүүдөгү карталардын областтар жана системалар боюнча саны

Региондун аталышы	Visa	Master Card	Золотая Корона	Элкарт	Жыйын-тыгында	Үлүшү (%)
Бишкек ш.	4 680 721	48 675	796	779 751	5 509 945	55,5
Чүй областы	345 125	3 386	0	233 885	582 396	5,9
Ысык-Көл областы	330 396	2 743	50	221 319	554 508	5,6
Нарын областы	92 066	1 215	39	108 057	201 377	2,0
Талас областы	134 314	1 752	92	84 257	220 415	2,2
Жалал-Абад областы	496 685	2 960	88	312 344	811 749	8,2
Ош областы	973 598	10 454	116	661 988	1 646 156	16,6
Баткен областы	225 884	1 284	74	171 951	399 193	4,0
Жыйынтыгында	7 278 789	72 469	1 255	2 573 552	9 926 067	100

Банктык төлөм карталар эквайринги

2025-жылдын IV чейрегинин акырына карата банктык төлөм карталары, анын ичинде «Элкарт» улуттук төлөм картасы республиканын бүтүндөй аймагында орнотулган 2 789 банкомат жана 63 358 POS-терминал³ аркылуу тейлөөгө кабыл алынган.

2 789 банкоматтын ар биринде «карабай терүү» баскычы бар (5 саны томпок), 1 987 банкоматта – аудио коштоо функциясы каралган (операцияларды үн менен коштоо), 1 173 банкомат үчүн пандус орнотулган, 1 234 банкомат үчүн пандус орнотуу зарылдыгы жок. 2024-

¹ Алдын ала маалыматтар

² 2025-жылдын июлунан тартып, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы банктык төлөм карталарын эсептөөнүн жаңы методикасына өттү, ага Кыргыз Республикасында чыгарылган карталар гана эсепке алынып, жабык карталар чыгарылган.

³ Виртуалдык POS-терминалдар эсептен алынган

жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда банкоматтардын саны 10,3 пайызга көбөйгөн. 63 358 POS-терминалдын ичинен 8 056 POS-терминалда «карабай терүү» баскычы бар (5 саны томпок), 54 542 даана POS-терминалда байланышсыз төлөө функциясы каралган. Өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда POS-терминалдардын саны 75,3 пайызга көбөйгөн. Төлөм терминалдарынын саны 3 490 бирдикти түзгөн, алардын ичинен 740 төлөм терминалында аудио коштоо функциясы, 1 557 төлөм терминалында пандус каралган. Төлөм терминалдарынын саны жылдык мааниде 9,3 пайызга көбөйгөн.

Банктык төлөм карталарын колдонуу менен эсептешүүлөрдүн эл аралык төлөм системаларын тейлеген POS-терминалдардын жана банкоматтардын жалпы саны төмөнкүнү түзгөн:

- VISA – 2 552 банкомат жана 62 971 POS-терминал;
- Mastercard – 2 251 банкомат жана 49 577 POS-терминал;
- UPI – 2 140 банкомат жана 55 619 POS-терминал.

5-таблица. Аралыкта орнотулган жабдуулардын областтар боюнча саны (даана)

Региондун аталышы	Банкоматтар	POS-терминалдар	Төлөм терминалдары
Бишкек ш.	957	36 895	1 038
Чүй областы	286	5 671	318
Ысык-Көл областы	280	5 603	455
Нарын областы	109	976	195
Талас областы	111	1 783	165
Жалал-Абад областы	425	4 295	471
Ош областы	457	6 487	617
Баткен областы	164	1 648	231
Жыйынтыгында:	2 789	63 358	3 490

Банктык төлөм карталарын колдонуу менен жүргүзүлгөн операциялардын көлөмүнүн жана санынын динамикасы

2025-жылдын IV чейрегинин жыйынтыгы боюнча карта аркылуу жалпы 311,2 млрд сом суммасына 45,7 млн транзакция жүргүзүлгөн (өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда транзакциялардын саны 28,2 пайызга төмөндөп, операциялардын көлөмү 12,1 пайызга көбөйгөн). Алардын ичинен:

- акча каражаттарын накталай акчага айландыруу боюнча операциялардын саны 234,5 млрд сом жалпы суммасында 12,5 млн транзакцияны түзүү менен өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда операциялардын саны 46,9 пайызга азайган, ал эми операциялардын көлөмү 12,9 пайызга көбөйгөн;

- соода-тейлөө ишканаларында POS-терминалдар аркылуу жүргүзүлгөн операциялардын саны жалпы 76,7 млрд сом суммасында 33,2 млн транзакцияны түзүү менен 2024-жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда операциялардын саны 17,1 пайызга азайып, ал эми көлөмү 9,8 пайызга өскөн.

2.6. QR-коддорду колдонуу менен төлөмдөрдү жана которууларды жүргүзүү

2025-жылдын IV чейрегинин жыйынтыгы боюнча Кыргыз Республикасынын 20 коммерциялык банкы (21⁴ банктын ичинен) жана 14 төлөм уюму системалар аралык интеграцияны камсыз кылууда жана QR-коддорду колдонуу менен төлөмдөрдү жана которууларды жүргүзүү боюнча кызмат көрсөтүүдө.

⁴ Бир банк ELQR өз ара аракеттенүү операторуна туташкан эмес.

Системалар аралык интеграциянын алкагында 2025-жылдын IV чейрегинин акырына карата коммерциялык банктар жана төлөм уюмдары тарабынан соода-тейлөө ишканаларында, анын ичинде Кыргыз Республикасынын региондорунда да 114,1 миң QR-код орнотулган.

2025-жылдын IV чейрегинде өз ара иш алып баруу оператору⁵ системасы аркылуу 357,1 млрд сом суммасына 200,1 млн төлөм өткөрүлгөн. 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу бул көрсөткүчтөр тиешелүүлүгүнө жараша 5,9 жана 6,9 эсеге өскөн, алардын ичинен мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөргө жалпы санынан 34,1 млн төлөм 11,7 млрд сомго туура келген, бул 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу тиешелүүлүгүнө жараша 11,7 жана 7,3 эсеге өсүш болгон.

6-таблица. 2025-жылдын IV чейрегинде өз ара иш алып баруу оператору системасы аркылуу жүргүзүлгөн операциялар

Көрсөткүчтөр	2024-жылдын IV чейреги	2025-жылдын IV чейреги
Төлөмдөрдүн жана которуулардын саны (бирдик)	33,9 млн	200,1 млн
Төлөмдөрдүн жана которуулардын көлөмү (млрд)	51,5 млрд сом	357,1 млрд сом
Мамлекеттик төлөмдөрдүн саны (бирдик)	2,9 млн	34,1 млн
Мамлекеттик төлөмдөрдүн көлөмү	1,6 млрд сом	11,7 млрд сом

Отчеттук мезгилде банктар, төлөм уюмдары аркылуу төмөнкү операциялар ишке ашырылган:

7-таблица. QR-коддорду колдонуу менен которуулар

Катышуучуну категориясы	Өз системасында				Которуулар							
	2024-жыл IV чейрек		2025-жыл IV чейрек		2024-жыл IV чейрек				2025-жыл IV чейрек			
	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Кирген		Чыккан		Кирген		Чыккан	
					Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)
Коммерциялык банктар	15 157 951	3 635 787 193	16 809 345	73 652 713 773	15 293 982	35 505 043 577	23 430 197	41 566 838 681	78 002 166	247 449 121 283	162 685 930	312 933 846 403
Төлөм системасынын операторлору/төлөм уюмдары	10 342	7 331 067	423 293	375 601 219	1 441 837	1 873 635 224	5 086 887	3 048 704 152	25 993 120	33 546 935 896	36 470 489	33 700 749 604
Жыйынтыгында	15 168 293	3 643 118 260	17 232 638	74 028 314 992	16 735 819	37 378 678 801	28 517 084	44 615 542 833	103 995 286	280 996 057 179	199 156 419	346 634 596 007

8-таблица. QR-коддорду колдонуу менен товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө

Катышуучуну категориясы	Өз соода-тейлөө ишканаларынын пайдаланышы				Товарлар/кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө							
	2024-жыл IV чейрек		2025-жыл IV чейрек		Алардын ичинен бюджетке төлөмдөр				Системалар аралык			
	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	2024-жыл IV чейрек		2025-жыл IV чейрек		2024-жыл IV чейрек		2025-жыл IV чейрек	
					Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Кирген Саны (бирдик)	Кирген Көлөмү (сом)	Чыккан Саны (бирдик)	Чыккан Көлөмү (сом)
Коммерциялык банктар	169 579	230 310 325	618 923	1 559 015 030	3 459 080	1 688 320 702	2 431 888	1 720 111 644	3 573 542	4 610 290 860	2 516 424	2 969 222 641
Төлөм системасынын операторлору/төлөм уюмдары	9 671 748	6 081 324 772	823 530	113 796 510	7	23 905	707 205	658 519 105	10 667 054	6 995 365 587	390 615	216 458 465
Жыйынтыгында	9 841 327	6 311 635 097	1 442 453	1 672 811 541	3 459 087	1 688 344 607	3 139 093	2 378 630 749	14 240 596	11 605 656 448	2 907 039	3 185 681 106

⁵ Өз ара иш алып баруу оператору – ошол процессинг, клиринг борборунун төлөм системасынын катышуучуларына үчүнчү жактардын төлөмдөрү жана эсептешүүлөрү боюнча финансылык маалыматты кабыл алуу, иштеп чыгуу жана берүү боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү (процессинг, клиринг) сунуштоого Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын лицензиясына ээ, төлөм системасынын катышуучулары менен техникалык өз ара иш алып барууну жана QR-кодду колдонуу менен төлөмдөр боюнча акыркы эсептешүүлөрдү жүргүзүү үчүн клиринг файлдарынын түзүлүшүн камсыз кылган төлөм системасынын оператору.

2.7. Электрондук акча

2025-жылдын IV чейрегинин акырына карата 3 коммерциялык банк электрондук акча эмитенти болуп саналган жана электрондук акча менен эсептешүүлөрдү жүргүзүү боюнча 5 локалдык система иштеген.

Идентификацияланган электрондук капчыктардын саны 4,2 млн капчыкты түзүү менен өткөн жылдын тиешелүү мезгилинин көрсөткүчүнө салыштырганда 30,2 пайызга көп болгон.

График 11. Электрондук капчыктардын санынын жана аларда сакталган электрондук акчалар динамикасы

Отчеттук мезгилде 2024-жылдын ушул эле мезгилине салыштырмалуу электрондук акчалар боюнча көрсөткүчтөрдүн өсүшү байкалган.

9-таблица. Электрондук акча менен транзакциялардын саны жана көлөмү

Электрондук акча менен операциялардын түрү		2024-ж. 4- чейреги	2025-ж. 4- чейреги	Өсүш арымы, эсе
Которуулар				
	Саны, млн	5,4	32,8	6 эсеге
	Көлөмү, млрд сом	10,0	52,1	5 эсеге
Электрондук акчанын ордун жабуу				
	Саны, млн	0,9	21,9	25 эсеге
	Көлөмү, млрд сом	4,4	38,2	8 эсеге
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө				
	Саны, млн	10,7	26,7	2 эсеге
	Көлөмү, млрд сом	12,1	50,1	4 эсеге
Электрондук капчыкты толтуруу жолу менен электрондук акчаларды таратуу				
	Саны, млн	5,3	14,3	2 эсеге
	Көлөмү, млрд сом	15,9	41,9	2 эсеге
Бардыгы болуп				
	Саны, млн	22,3	95,7	4 эсеге
	Көлөмү, млрд сом	42,4	182,3	4 эсеге

2.8. Төлөм системаларынын операторлору жана төлөм уюмдары

2025-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банктан 56 юридикалык жак төлөм уюмунун ишин жүзөгө ашыруу укугуна лицензия жана 55 юридикалык жак төлөм системасынын операторунун ишин жүзөгө ашыруу укугуна лицензия алган.

2025-жылдын IV чейрегинде төлөм уюмдары аркылуу жалпы 394,3 млрд сом суммасына 191,6 млн транзакция өткөрүлгөн. 2024-жылдын IV чейрегине салыштырмалуу төлөмдөрдүн жалпы саны 102,3 млн транзакцияга, ал эми төлөмдөрдүн көлөмү 200,8 млрд сомго көбөйгөн.

Өткөн мезгилдердегидей эле төлөмдөрдүн олуттуу үлүшү финансы-кредит уюмдарынын кызматтары үчүн төлөмдөргө, анын ичинде электрондук капчыктарды толуктоо бөлүгүнө туура келген, бул жалпы 332,5 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 84,3 пайызы) 111,9 млн транзакцияны (төлөмдөрдүн жалпы санынын 58,4 пайызы) түзгөн. Алардын ичинен:

- банк эсептерин толуктоо боюнча 132,1 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 33,5 пайызы) 13,3 млн транзакция (төлөмдөрдүн жалпы санынын 7 пайызы) өткөрүлгөн;

- финансы-кредит уюмдарынын кредиттери үчүн төлөөнүн эсебинен төлөмдөр – 8,6 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 2,2 пайызы) 1,2 млн транзакция (төлөмдөрдүн жалпы санынын 0,6 пайызы) өткөрүлгөн;

- башка банктык кызмат көрсөтүүлөрдүн пайдасына төлөмдөр – 99,3 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 25,2 пайызы) 50,6 млн транзакция (төлөмдөрдүн жалпы санынын 26,4 пайызы) өткөрүлгөн;

- электрондук капчыктарды толуктоо – саны 46,7 млн транзакция болгон учурда (төлөмдөрдүн жалпы санынын 24,4 пайызы) 92,5 млрд сомду (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 23,5 пайызы) түзгөн.

Мобилдик байланыш операторлорунун пайдасына төлөмдөрдүн көлөмү 7,8 млрд сом суммасын (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 2 пайызы), төлөмдөрдүн саны 15 млн транзакцияны (төлөмдөрдүн жалпы санынын 7,8 пайызы) түзгөн.

Мамлекеттик жана коммуналдык товарларды/кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоочулардын пайдасына төлөмдөрдүн көлөмү (коммуналдык кызматтарга төлөө, салык жыйымдары, жол кыймылынын эрежелерин бузгандыгы үчүн айып пул, мамлекеттик бюджетке башка төлөмдөр) 7,4 млрд сомду (төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 1,9 пайызы), ал эми төлөмдөрдүн саны 7,7 млн транзакцияны (төлөмдөрдүн жалпы санынын 4 пайызы) түзгөн.

Төлөм уюмдары тарабынан 2024-2025-жылдардын IV чейректери жана жалпы 2024-2025-жылдары ичинде жүргүзүлгөн төлөмдөрдүн санынын жана көлөмүнүн көрсөткүчтөрүнүн өзгөрүү тенденциясы ушул отчетко карата 1 жана 2-тиркемелерде келтирилген.

Төлөм уюмдарынын иши автоматташтырылган өз алдынча тейлөө терминалдары (cash-in), POS-терминалдары, төлөм QR-коддор, агенттик тармак, төлөм карталары жана электрондук акчаны колдонуу аркылуу үчүнчү жактардын пайдасына төлөмдөрдү кабыл алууга негизделген.

2025-жылдын IV чейрегинин акырына карата төлөм уюмдарынын жана алардын агенттеринин төлөм терминалдарынын саны 16 961 бирдикти жана POS-терминалдарынын саны 4 604 бирдикти түзгөндүгүн белгилеп кетүү зарыл.

2.9. Банктык чекене агенттер

Агенттерди ишке тартуу коммерциялык банктарга товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөмдөрдү жана эсептешүүлөрдү кабыл алуу жана жүргүзүү, кредиттерди төлөө, банктык эсепти толуктоо, банктык карталардан накталай акча каражаттарын берүү, бюджетке төлөмдөрдү кабыл алуу ж.б. боюнча калкка финансылык кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоо чөйрөсүн кеңейтүүгө шарт түзөт.

2025-жылдын IV чейрегинин жыйынтыгы боюнча ишке тартылган банктык чекене агенттердин саны 2 206 түзгөн, анын ичинде:

- 57 агент кызмат көрсөтүүлөрдүн кеңири чөйрөсүн сунуштаган, өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда алардын саны 39 агентке азайган;

- 2 149 агент кызмат көрсөтүүлөрдүн чектелген чөйрөсүн сунуштаган, өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда алардын саны 1 484 агентке азайган.

3. Методологиялык иш

Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларын «Кыргыз Республикасынын төлөм системасы жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык келтирүү алкагында Улуттук банк Башкармасынын 2025-жылдын 31-октябрындагы № 2025-П-14/59-1(ПС) «Кыргыз Республикасынын төлөм уюмдарында/төлөм системаларынын операторлорунда ички жана тышкы алдамчылыкка (антифрод) каршы аракеттенүү системасына карата минималдуу талаптар жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтому кабыл алынган. Токтом төлөм системасында тобокелдиктерди тескөө системасын өркүндөтүү аркылуу жүргүзүлгөн операциялардын коопсуздугун чыңдоого жана кардарлардын кызыкчылыктарын коргоого, төлөм уюмдарынын жана төлөм системаларынын операторлорунун маалымат системаларын коргоо боюнча минималдуу талаптарды белгилөөгө багытталган.

Финансылык инструменттердин жеткиликтүүлүгүн жогорулатуу жана төлөм кызмат көрсөтүүлөрүнүн инфраструктурасын өнүктүрүү, ошондой эле өлкөдө накталай эмес төлөмдөрдүн өсүшүнө көмөктөшүү максатында, Улуттук банк Башкармасынын 2025-жылдын 31-октябрындагы № 2025-Р-14/59-2-(ПС) токтому менен төлөм уюмдарына атайын жөнгө салуу режиминин алкагында ишти тестирилөөнүн жыйынтыгынын негизинде электрондук акчаны өз алдынча чыгаруу мүмкүнчүлүгү берилген.

Калк үчүн санарип финансылык кызмат көрсөтүүлөрдүн жеткиликтүүлүгүн камсыз кылуу жана накталай эмес төлөмдөрдү өнүктүрүү максатында, №2025-Р-12/64-5-(ПС) «Акча которуулар үчүн комиссиялык төлөмдөрдү алууну убактылуу чектөө жөнүндө» токтому кабыл алынган. Ага ылайык, 2026-жылдын 1-январынан 31-декабрына чейин коммерциялык банктарга жана төлөм уюмдарына жеке кардарлардан мобилдик тиркемелер жана интернет-банкинг аркылуу Кыргыз Республикасынын ичинде улуттук валютада акча которууларды жүзөгө ашыруу боюнча кызмат көрсөтүүлөр үчүн, ошондой эле Кыргыз Республикасынын аймагында эсеп ачпастан, эл аралык акча которуу системалары аркылуу жүргүзүлгөн акча которууларды алууда акча которууларды алуучулардан комиссиялык сый акы (комиссия) алууга тыюу салынат.

Санарип финансылык технологиялардын өнүгүшүн эске алуу менен атайын жөнгө салуу режимдерин укуктук жактан жөнгө салууну өркүндөтүүнүн алкагында, Улуттук банк Башкармасынын 2025-жылдын 17-декабрындагы № 2025-Р-14/67-5-(НПА) токтому менен «Атайын жөнгө салуу режими жөнүндө» жобого өзгөртүүлөр киргизилген. Анда виртуалдык активдерге байланыштуу инновациялар жагында атайын жөнгө салуу режимдерин колдонуу чөйрөсүн тактоо, катышуу критерийлерин тактоо жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын талаптарын эске алуу менен жалпы укуктук режимдеги ишти сыноо этабынан ишке ашырууга ырааттуу өтүүнү бекемдөө каралган.

Улуттук банк көзөмөлдөгөн уюмдардын, анын ичинде төлөм системаларынын операторлорунун жана төлөм уюмдарынын ишин лицензиялоо, жөнгө салуу, таасир этүү чаралары жана төлөм системаларын өнүктүрүү, банк жана төлөм кызмат көрсөтүүлөрүнө санарип финансылык технологияларды колдонууга киргизүү, атайын жөнгө салуу режиминин алкагында инновациялык кызмат көрсөтүүлөрдү/технологияларды сыноого байланыштуу долбоорлорду ишке ашыруу маселелери боюнча так укуктук жөнгө салууну оптималдаштыруу жана аныктоо максатында, Улуттук банк Башкармасынын 2025-жылдын 19-декабрындагы №2025-Р-14/68-3-(НПА) токтому менен Улуттук банктын Төлөм системасы боюнча комитетинин жана Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитетинин милдеттерине жана функцияларына өзгөртүүлөр киргизилген.

Улуттук банктын төлөм системасы боюнча ченемдик укуктук актыларын Акчанын изин жашырууга каршы күрөшүү жагында финансылык чараларды иштеп чыгуу боюнча топ (ФАТФ) тарабынан иштелип чыккан акчаны адалдоого жана терроризмди каржылоого каршы күрөшүү боюнча эл аралык стандарттарга ылайык келтирүүнүн алкагында, ошондой эле аларды Кыргыз Республикасынын 2025-жылдын 23-январындагы №26 «Террористтик ишти каржылоого жана кылмыштуу кирешелерди легалдаштырууга (адалдоого) каршы аракеттенүү жөнүндө» Мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу» Мыйзамына ылайык келтирүү максатында, Улуттук банк Башкармасынын 2025-жылдын 26-декабрындагы №2025-П-12 / 70-6-(ПС) токтому менен Улуттук банктын айрым ченемдик укуктук актыларына кылмыштуу ишти каржылоого жана кылмыштуу кирешелерди легалдаштырууга (адалдоого) каршы күрөшүү маселелери боюнча өзгөртүүлөр киргизилген.

Эскертүү: Берилген маалыматтар коммерциялык банктар, төлөм системаларынын операторлору жана төлөм уюмдары тарабынан мүмкүн болгон түзөтүүлөргө байланыштуу өзгөрүшү мүмкүн.

1-тиркеме. 2025-2024-жылдардын IV чейректери ичинде төлөм уюмдары тарабынан ишке ашырылган төлөмдөрдүн саны жана көлөмү

№	Төлөмдүн түрү	2025-ж. IV чейреги		2024-ж. IV чейреги	
		Саны (бирдик)	Көлөмү (миң сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (миң сом)
1	Мобилдик байланыш	14 990 046	7 833 895,55	15 790 867	6 903 877,69
2	Туруктуу телефон байланышы	32 997	14 265,76	25 389	9 111,90
3	Интернет	592 406	557 214,86	660 635	590 411,29
4	Коммуналдык кызматтар	6 635 128	6 684 660,41	5 558 930	5 541 613,57
5	Салыктык жыйымдар	172	827,00	4 682	9 332,01
6	Жол кыймылынын эрежелерин бузгандыгы үчүн айып пулдар	126 015	214 139,42	51 699	60 382,83
7	Мамлекеттик бюджетке башка төлөмдөр	951 761	472 271,11	293 863	274 417,23
8	Банк эсебин толуктоо	13 334 664	132 097 033,92	16 418 947	115 268 344,25
9	ФКУлардын кредиттери үчүн төлөм	1 224 818	8 561 971,28	1 528 331	7 349 736,13
10	Башка банктык кызматтар	50 645 177	99 297 186,72	13 172 228	18 443 956,40
11	Электрондук капчыкты толуктоо	46 736 163	92 504 955,69	6 490 581	12 825 513,68
12	Интернет-дүкөндөр	880 754	1 570 438,21	286 338	529 219,32
13	Социалдык тармактар	6 140	3 239,59	2 753 922	1 415 944,16
14	Интернет-оюндары	204 968	156 629,51	185 647	150 136,18
15	Башка интернет-тиркемелердеги эсепти толуктоо	1 070	2 191,54	605	1 124,35
16	Такси кызматтары үчүн төлөө	8 836 535	1 885 687,34	6 582 157	1 286 718,96
17	Жарнама кызмат көрсөтүүлөрү	815	563,52	36 981	17 763,48
18	Кулактандыруулар	3 992	3 083,30	37 725	359 917,49
19	Кайрымдуулук	13 175	3 890,90	2 879	1 304,28
20	Билим берүү	193 158	936 914,84	196 749	677 367,00
21	Туристтик сапарлар	47 006	689 131,17	14 699	19 082,28
22	Башка төлөмдөр	46 139 919	40 779 582,91	19 211 288	21 767 008,80
Жыйынтыгында		191 596 879	394 269 774,56	89 305 142	193 502 283,25

2-тиркеме. 2025-2024-жылдардын төлөм уюмдары тарабынан ишке ашырылган төлөмдөрдүн көлөмү жана саны

№	Төлөмдүн түрү	2025-ж.		2024-ж.	
		Саны (бирдик)	Көлөмү (миң сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (миң сом)
1	Мобилдик байланыш	65 057 739	30 268 335,30	68 828 597	25 974 431,33
2	Туруктуу телефон байланышы	109 209	41 613,84	106 016	35 083,71
3	Интернет	2 478 922	2 262 102,86	2 982 676	2 685 894,83
4	Коммуналдык кызматтар	24 185 706	25 178 053,22	20 134 687	17 751 080,98
5	Салыктык жыйымдар	4 797	13 294,78	58 334	92 120,68
6	Жол кыймылынын эрежелерин бузгандыгы үчүн айып пулдар	499 409	857 132,86	456 770	504 625,90
7	Мамлекеттик бюджетке башка төлөмдөр	3 762 199	1 672 482,74	972 988	895 210,22
8	Банк эсебин толуктоо	64 494 112	506 636 076,47	59 027 335	363 147 293,02
9	ФКУлардын кредиттери үчүн төлөм	5 063 357	28 884 125,04	5 499 464	26 573 985,01
10	Башка банктык кызматтар	132 735 597	239 767 538,26	32 529 121	57 839 677,82
11	Электрондук капчыкты толуктоо	130 852 755	242 262 661,28	26 602 215	48 300 946,22
12	Интернет-дүкөндөр	2 498 493	4 651 621,53	1 008 793	1 824 112,08
13	Социалдык тармактар	5 202 198	2 713 342,96	6 971 896	3 340 647,39
14	Интернет-оюндары	688 423	522 529,37	307 425	242 775,41
15	Башка интернет-тиркемелердеги эсепти толуктоо	3 916	7 606,69	107 325	267 003,27
16	Такси кызматтары үчүн төлөө	32 479 455	6 553 417,01	23 555 489	4 311 938,32
17	Жарнама кызмат көрсөтүүлөрү	58 213	26 161,18	223 241	104 049,39
18	Кулактандыруулар	20 567	15 203,13	84 698	395 831,37
19	Кайрымдуулук	43 485	10 374,79	10 546	4 668,70
20	Билим берүү	613 780	2 696 509,02	537 465	1 881 218,57
21	Туристтик сапарлар	114 933	890 610,22	73 038	218 718,27
22	Башка төлөмдөр	107 732 482	81 825 931,81	55 945 405	52 524 549,49
Жыйынтыгында		578 699 747	1 177 756 724,37	306 023 736	608 915 861,99